

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

วันศุกร์ที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๙

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ	ประธานอนุกรรมการ
๒.	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
ร.ต.ท.อุทัย อาทิวา
อัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย	อนุกรรมการ
๓.	ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นายศุภกิจ แยมประชา
รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	อนุกรรมการ
๔.	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ต.อ. คมกฤษ ไวสีบขาว
รองผู้บังคับการกองคดีอาญา	อนุกรรมการ
๕.	ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นายเจตน์ สถาวรศิลป์
ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ	อนุกรรมการ
๖.	ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ร้อยตำรวจเอกไพรัตน์ เทศพานิช
ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	อนุกรรมการ
๗.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางสาวนริศรา แดงไผ่
ผู้อำนวยการกองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม	อนุกรรมการ
๘.	ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
นายสมโภชน์ ราชแพทยาคม
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	อนุกรรมการ

๙. ผู้แทนสำนักงบประมาณ
นางสาวณัฐฐณี เกิดสุคนธ์
นิติกรชำนาญการพิเศษ อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อนุกรรมการ
นายธรรมบุญ เรื่องติษฐ์
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๑. ผู้แทนสภาพนายความ อนุกรรมการ
ว่าที่พันตรี สมบัติ วงศ์กำแหง
อุปนายกฝ่ายบริหาร
๑๒. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ของภาครัฐซึ่งเป็นกรรมการใน อนุกรรมการ
คณะกรรมการฯ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๓. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ของภาคเอกชนซึ่งเป็นกรรมการ อนุกรรมการ
ในคณะกรรมการฯ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียรภาพ นาทหลวง
รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
๑๔. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ อนุกรรมการ
ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม อนุกรรมการ
นายวัลลภ นาคบัว
๑๖. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและเลขานุการ
นางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและกระบวนการยุติธรรม
๑๗. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายวัฒนกร สันนุ้ย
นิติกรชำนาญการพิเศษ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
- ผู้ไม่มาประชุม
๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ ติตราชการ
ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

/ผู้เข้าร่วม...

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางสิริมาพร เพชรประไพ
พนักงานคดีปกครองชำนาญการพิเศษ	สำนักงานศาลปกครอง
๒.	นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓.	นางสาวรัฐตานันท์ ศรีภัทรานุสรณ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔.	นางสาววรรณนที บรรณมาศ	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม เวลา ๑๕.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ เมื่อวันที่วันจันทร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุมและแจ้งเวียนให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ศุกร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยเบื้องต้นไม่มีอนุกรรมการท่านใดขอแก้ไขรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การประชุมหารือแนวทางการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน
ในกระบวนการยุติธรรม

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอกประจิน จั่นตอง) ได้กำหนดจัดให้มีการหารือร่วมกับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุดและนายกฤษฎาภคินพนาในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อหากลไกป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน การบูรณาการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน และลดทัศนคติเชิงลบที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม ในวันพุธที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ โดยมีสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นฝ่ายเลขานุการฯ โดยที่ประชุมดังกล่าว ได้พิจารณา สภาพปัญหา (Factors) และสาเหตุของปัญหา (Causes) ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของกระบวนการยุติธรรม รวมสภาพปัญหา จำนวน ๙ ประเด็น พร้อมข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔ ด้าน พร้อมแผนปฏิบัติการระยะสั้น/ต่อเนื่อง (Quick Response) และระยะยาว (๑ - ๓ ปี) ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและข้อเท็จจริงของคดีที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีสำคัญ (ศอตส.) ผลการสำรวจและสื่อต่าง ๆ

จากการประชุมหารือดังกล่าว ที่ประชุมได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหา จำนวน ๙ ประเด็น พร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหาความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔ ด้าน แผนปฏิบัติการระยะสั้น/ต่อเนื่อง และแผนระยะยาว รวมทั้งได้สะท้อนสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่สำคัญเพิ่มเติมหลายประการ เช่น การนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ผ่านสื่อที่นำไปสู่การสร้างกระแส ชี้นำ บิดเบือนและส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการพิจารณาคดี รวมไปถึงการให้คำปรึกษา หรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของบุคคลหรือองค์กรทั้งที่เป็นทนายความและไม่ใช่ทนายความที่อาจส่ง

ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมและหรือกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ จะได้นำเสนอ รายละเอียดในวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๒ รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมาย และการบังคับใช้

ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ซึ่งเป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ กรอบแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ จำนวน ๔ ด้าน และผลการดำเนินงานกฎหมายรายประเด็น และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณา ในกรณีนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอรายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ไปยัง กพยช. เพื่อทราบ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยที่ประชุมรับทราบผลการดำเนินงานและมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. รายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ให้ปรับวิธีการนำเสนอผลงานโดยเน้นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็น highlight ปัญหาอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้พร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหา และระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือต้องนำไปปฏิบัติโดยอาจจัดทำในลักษณะแผนงานเพื่อให้มีการมอบหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและเพื่อให้หน่วยงานสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการขอรับการจัดสรรงบประมาณและการขออัตรากำลังได้

๒. แนวทางการปกปิดประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน ควรพิจารณาถ้อยคำว่า ระหว่างปกปิดหรือห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กและเยาวชน รวมถึงการจัดเก็บประวัติอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนไว้เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม แต่ไม่เปิดเผยเป็นการทั่วไป เพื่อให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ

๓. สถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกมิติ ดังนี้

(๑) มาตรการกำกับดูแลการนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูลผ่านสื่อของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการสร้างกระแส ชี้นำ หรือบิดเบือนอันจะนำมาซึ่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยอาจพิจารณาให้หน่วยงานกลางหรือคณะทำงานชี้แจงข้อมูลในประเด็นที่ประชาชนยังไม่มีความเชื่อมั่นโดยเร็ว

(๒) มาตรการกำกับดูแลหนายความที่ประพุดิตนไม่เหมาะสมในการประกอบวิชาชีพ รวมถึงมาตรการกำกับดูแลบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

(๓) ในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ให้กำหนดเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการให้ชัดเจน

มติที่ประชุม

รับทราบและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ตามข้อสังเกตของ กพยช. โดยเร็ว

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องเพื่อพิจารณา

สถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงผลการศึกษางานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มเติม พร้อมทั้งข้อเท็จจริงของคดีที่อยู่ระหว่าง การดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีสำคัญ (ศอตส.) ผลการสำรวจและสื่อต่าง ๆ และสามารถสรุปองค์ประกอบความเชื่อมั่นการให้บริการของกระบวนการ ยุติธรรม สภาพปัญหา (Factors) และสาเหตุของปัญหา (Causes) ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของกระบวนการยุติธรรม รวมสภาพปัญหา จำนวน ๙ ประเด็น ข้อเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔ ด้าน พร้อมแผนปฏิบัติการระยะสั้น/ต่อเนื่อง (Quick Response) และระยะยาว (๑ - ๓ ปี) รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นประสิทธิภาพ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยที่ประชุมเห็นชอบและมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดังนี้

๑) แนวทางแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ การพัฒนากระบวนการสอบสวนให้มีมาตรฐานและกำหนดเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนฟ้องร้องที่ ชัดเจน การเสริมสร้างการรับรู้กฎหมายและความเข้าใจต่อสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม การพัฒนา ระบบการตรวจสอบถ่วงดุลภายนอกหน่วยงานและทบพันหรือปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลงโทษและการบังคับโทษ พร้อมทั้งแผนปฏิบัติ การระยะสั้น/ต่อเนื่อง และระยะยาว โดยเพิ่มเติมแนวทาง อาทิ การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้พนักงาน สอบสวน การใช้เทคโนโลยีในการติดตามผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเหยื่อ ในคดีอาญา เป็นต้น

๒) แนวทางการพัฒนาเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา โดยให้มีการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้มีประสบการณ์โดยตรงและโดยอ้อม และให้ ครอบคลุมภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีกรอบระยะเวลาดำเนินการวัดความเชื่อมั่นที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ให้ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งส่วนกลางและภูมิภาคหรือภาคเอกชนเพื่อดำเนินการ สำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม

๓) มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ทบทวนสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น พร้อมเสนอ กพยช. พิจารณาและมอบหมายหน่วยงานดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอต่อไป

อย่างไรก็ดี จากการประชุมหารือแนวทางการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ต่อกระบวนการยุติธรรมระหว่างกระทรวงยุติธรรมและเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุดและ นายกสภานายความฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ ที่ประชุมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาทั้ง ๙ ประเด็น พร้อมแนวทางการแก้ปัญหาทั้ง ๔ ด้าน แผนปฏิบัติการระยะสั้นและระยะยาว รวมไปถึง สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความและบุคคลที่มีใช้ทนายความ และได้สะท้อน ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมเพิ่มเติมตามบทสรุปในวาระที่ ๓ ในการนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างครบถ้วน ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้ ทบทวนและขอเสนอสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๒ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม (Lack of Basic Understanding)

ส่วนที่ ๓ ขาดกลไกหรือเครื่องมือในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคดีที่ได้รับความสนใจเป็นการเฉพาะ (Specific Case)

ประเด็นอภิปราย

๑. คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อสถานการณ์ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม เป็นประเด็นใหญ่ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ซึ่งมีความครอบคลุมทั้ง ๙ สภาพปัญหา ๔ แนวทางการแก้ไข และเป็นเรื่องของกลไกภายในที่มีความชัดเจนมากที่สุด อีกทั้งยังมีตัวชี้วัดเรื่องประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมที่ได้กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานในการประเมินอยู่แล้ว จึงเห็นควรให้กำหนดเป็นข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและบังคับใช้ แต่อย่างไรก็ดี อาจยังมีสภาพปัญหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องอื่นๆ อีก ซึ่งอาจเพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ ที่ประชุมจึงมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาทบทวนสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคำถามที่ ๑ ให้ครบถ้วน

๒. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม (Lack of Basic Understanding)

(๑) สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาคำถามสถานการณ์ความเชื่อมั่นทั้ง ๓ ส่วน เป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกันจึงควรพิจารณาให้มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะเรื่องประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม (Lack of Basic Understanding) และเรื่องการขึ้นนำ การบิดเบือนการให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการสร้างการรับรู้ของประชาชนได้ จึงต้องพิจารณาให้เกิดความสมดุลกัน ซึ่งหากพิจารณาการสร้างการรับรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ภายใต้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้เป็นลักษณะการให้ความรู้พื้นฐานทั่วไป (General knowledge) ส่วนการขาดกลไกหรือเครื่องมือในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคดีที่ได้รับความสนใจเป็นการเฉพาะ (Specific Case) เป็นเรื่องการให้ความรู้เฉพาะเรื่อง

(๒) การสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องความเข้าใจพื้นฐานของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจจะส่งผลให้มีการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาด บิดเบือน หรืออาจถูกชี้นำจากสื่อต่างๆ หรือนายหน้ากระบวนการยุติธรรมขึ้นได้ การทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน ซึ่งแม้จะมีโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่ควรมีการบูรณาการหรือรวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยให้มาร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมให้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

(๓) คณะอนุกรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านกฎหมายให้กับประชาชน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีแนวคิดในการจัดตั้งสถาบันทำนองเดียวกับสถาบันพระปกเกล้า เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้แก่ประชาชนศึกษา วิจัย และอบรม เพื่อสนับสนุนและพัฒนาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ประเมินผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น จากแนวทางดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างการรับรู้กฎหมายให้แก่ประชาชนในเชิงป้องกันได้

(๔) ปัจจุบันหลายหน่วยงานต่างทำสื่อออกไปเผยแพร่กฎหมาย แต่ประชาชนยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเช่นเดิม จึงเป็นปัญหาว่าการทำงานของภาครัฐประสบความสำเร็จมาน้อยเพียงใด สำนักงานกิจการยุติธรรมจึงได้ทำการสำรวจว่าประชาชนโดยทั่วไปต้องการสื่อประเภทใด เพราะในบางกรณีสื่อที่หน่วยงานของรัฐเผยแพร่ออกสู่ประชาชนไม่ใช่สื่อที่ประชาชนต้องการจะทราบ และช่องทางที่สื่อไปถึงประชาชนบางกรณีอาจไม่ใช่ช่องทางที่ประชาชนต้องการรับรู้ จึงได้ทำการสำรวจจากประชาชนทั่วไปประมาณ ๗,๖๐๐ คน กับบุคลากรของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ซึ่งทำหน้าที่เป็นข้อต่อจากกระทรวงยุติธรรมไปสู่ภาคประชาชน จำนวนประมาณ ๖๕๖ คน พบว่ากฎหมายที่ประชาชนต้องการรู้ คือ กฎหมายจราจรและกฎหมายประกันภัย รองลงมาคือกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการและสุขภาพ และในลำดับถัดมา คือ ช่องทางการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่วนช่องทางที่ประชาชนมองว่าง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชนมากที่สุด คือ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ อินเทอร์เน็ต วิทยุทัศน์ และสิ่งสำคัญคือในปัจจุบันช่องทางที่ประชาชนใช้ในการหาความรู้ นอกจากการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก หรือสื่อสิ่งพิมพ์แล้ว การเข้าหาคนใกล้ชิดก็เป็นการหาความรู้ที่สำคัญ โดยหากมีความใกล้ชิดกับบุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นจะกลายเป็นแหล่งข้อมูลในการปรึกษาหารือ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเพื่อที่จะได้นำเสนอข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของประชาชนและช่องทางที่ประชาชนสะดวกในการรับรู้มากที่สุด

(๕) การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ควรมีการพัฒนาช่องทางการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องต่อความต้องการด้วยวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมพื้นฐานและที่ประชาชนจำเป็นต้องรู้ โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

(๖) ที่ประชุมจึงเห็นควรให้ปรับปรุงปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นในส่วนที่ ๒ เพิ่มเติม โดยในแผนระยะยาว ควรมีการบูรณาการหรือรวบรวมหน่วยงานให้มาร่วมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมให้ครบถ้วน พัฒนาช่องทางการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องต่อความต้องการด้วยวิธีการที่เหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมพื้นฐานและที่ประชาชนจำเป็นต้องรู้ โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

๓. ขาดกลไกหรือเครื่องมือในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคดีที่ได้รับ
ความสนใจเป็นการเฉพาะ (Specific Case)

๓.๑ กลุ่มสื่อมวลชน

(๑) การชี้นำ การบิดเบือน การให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนเป็นเรื่องยากในการตรวจสอบและควบคุม เพราะปัจจุบันมีการใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ ที่ออกไปสู่ประชาชนมากมาย และมีกลุ่มบุคคลทั้งที่เป็นทนายความและมีใช่ทนายความออกมาให้ความเห็นทางกฎหมายผ่านสื่อ โดยเฉพาะในเรื่องของสื่อได้มีร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพของสื่อมวลชน พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการพิจารณา จึงควรปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ครอบคลุมการนำเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการสร้างกระแส ชื่นนำ และบิดเบือนที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหรือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี

(๒) ปัจจุบันเมื่อมีคดีใดเกิดขึ้น ไม่ได้เป็นความลับเฉพาะคู่กรณีอีกต่อไป แต่จะมีการออกสื่อ ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาหลายประการ กรณีนี้จะมีจรรยาบรรณของสื่อและมีคณะกรรมการคอยควบคุมดูแล หากเป็นการเสนอข่าวจะต้องไม่มีการบิดเบือน และปกปิดแหล่งข่าว โดยเฉพาะในข่าวที่มีการเจาะลึกเกี่ยวกับเรื่องทางคดีความ ยังต้องมีการปกปิดแหล่งข่าว หากนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดไปจะต้องรับผิดชอบเอง สิ่งสำคัญ คือ จะทำอย่างไรไม่ให้สื่อเหล่านี้เสนอข่าวในลักษณะที่ชี้

ประชาชน หรือตรวจสอบกันเองระหว่างสื่อ โดยเห็นควรให้ผู้เสียหายจากสื่อสามารถนำเรื่องมาฟ้องต่อศาล เพื่อให้สื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมได้ ดังนั้น ในระยะสั้นควรต้องมีการทำความเข้าใจกับสื่อให้ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องจรรยาบรรณสื่อที่ไม่ควรนำเอาผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องคดีไปออกสื่อ

(๓) การแยกสภาพปัญหาและสาเหตุออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มสื่อมวลชน และกลุ่มที่ให้ข้อมูลชี้ว่า บิดเบือน ผิดพลาด (กรณีทนายความ และบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย) อาจเป็นเรื่องที่ทับซ้อนกัน เพราะปกติสื่อจะไม่นำเสนอข่าวเองแต่จะเชิญผู้ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ มาให้ข้อมูล ไม่มีบทสรุป แต่จะให้ผู้รับฟังสื่อตัดสินใจเอง ซึ่งประชาชนสามารถมีมุมมองทางกฎหมายที่แตกต่างกันได้ และหากจะให้ผู้ให้คำปรึกษากฎหมายต้องมีการขึ้นทะเบียน จะเป็นเรื่องยาก เพราะสื่อจะต้องไปเชิญบุคคลที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้วมาให้ข้อมูล ดังนั้น แนวทางแก้ปัญหอาจกำหนดให้มีศูนย์ที่คอยควบคุมข้อมูลที่ออกมาจากสื่อ หากเห็นว่าข้อมูลที่ออกมามีข้อผิดพลาดไม่ว่าจะเป็นข้อผิดพลาดในลักษณะของข้อเท็จจริงที่ผิดพลาด (False information) หรือข้อคิดเห็นที่ผิดพลาด (False opinion) ศูนย์ดังกล่าวต้องดำเนินการแก้ไขและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างทันทั่วถึง โดยจะมีลักษณะการดำเนินการใกล้เคียงกับโฆษก ซึ่งการกำหนดให้มีศูนย์นี้อาจกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการระยะสั้นได้

(๔) ควรมีการหารือร่วมกับผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ในการนำมาประกอบการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาการชี้ว่า การบิดเบือน การให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน โดยพิจารณาว่าแนวทางของสื่อที่ชี้ว่ามีอะไรบ้างหรือไม่ชี้ว่ามีอะไรบ้าง และกำหนดมาตรฐานการให้ข้อมูลที่ไม่กระทบต่อผลคดีความว่าควรจะมีลักษณะเป็นอย่างไร และสิ่งสำคัญ คือ ควรทำความเข้าใจกับสื่อให้ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดการนำเสนอและเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการสร้างกระแส ชี้ว่า และบิดเบือนที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

๓.๒ กลุ่มที่ให้ข้อมูลชี้ว่า บิดเบือน ผิดพลาด ได้แก่ ทนายความ หรือบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๑) กรณีทนายความประพฤติมิชอบ ในข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๔๖ ไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการว่าความ แต่การกระทำที่เป็น การชี้ว่า บิดเบือน หรือให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรม ก็เป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความเช่นกัน โดยสหภาพทนายความฯ ได้มีการดำเนินการโดยมีมาตรการในการแก้ไขปัญหมาแล้ว แต่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบ เพราะกลไกในการจัดการเรื่องมรรยาททนายความของสหภาพทนายความฯ จะไม่มีการเปิดเผยจนกว่าจะได้ดำเนินการแล้วเสร็จ เปรียบเทียบกับกรณีข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัย ข้าราชการ ถ้าเป็นเรื่องลับจะไม่มีการเปิดเผยเช่นกัน แต่ที่ต่างกับข้าราชการพลเรือน คือ ทนายความจะไม่มีมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีหรือไม่ อาจไปศึกษาในต่างประเทศ ว่าหากมีการกระทำผิดมรรยาททนายความ จะมีมาตรการในการบังคับอย่างไร นอกจากนี้ในระบบข้าราชการพลเรือนหากข้าราชการผู้ใดถูกสอบสวนแล้วพบว่ากระทำผิดจริง จะมีการประกาศให้เห็นชัดเจนว่า มีความผิด ไม่ว่าจะมีการระบือหรือไม่ก็ตาม แต่จะไม่มีการปรากฏในสื่อ ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันสังคมอีก รูปแบบหนึ่ง แนวทางในลักษณะนี้สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความ ได้หรือไม่

(๒) หากทนายความถูกพิจารณาหรือถูกร้องเรียนเรื่องมรรยาททนายความ ไม่ว่าผลสุดท้ายที่ออกมาจะถูกลงโทษหรือไม่ จะต้องมีการจัดเก็บประวัติไว้ทั้งหมด หากมีการถูกร้องเรียนขึ้นมา และพบว่าทนายความผู้นั้นเคยกระทำผิดแล้วมากระทำผิดซ้ำ มาตรการลงโทษก็จะต้องปรับระดับให้รุนแรงมากขึ้น ไม่ต่างกับกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ถ้าเป็นการกระทำผิดซ้ำ การให้โอกาสในการกำหนดโทษ จะลดน้อยลง และถ้ากระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก จะใช้มาตรการที่รุนแรงขั้นสูงสุด คือ การลบชื่อออกจาก การเป็นทนายความ ซึ่งโทษ ๓ สถานที่ยกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๒ คือ

ภาคทัณฑ์ ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่คณะกรรมการบริหารสภาทนายความใช้อยู่มาโดยตลอด และที่ผ่านมามีทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความ จะไม่มีการประกาศโดยการระบุชื่อทนายความหรือกำหนดพฤติการณ์ว่าทำผิดอะไร แต่จะมีการเผยแพร่สถิติในเว็บไซต์ว่าในแต่ละเดือนมีการพิจารณาและลงโทษทนายความไปกี่ราย เป็นโทษหนัก โทษเบา กี่ราย ลบชื่อไปกี่ราย เป็นต้น

(๓) การเผยแพร่พฤติกรรมของทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความ ในกลุ่มทนายความด้วยกัน เห็นว่าควรเผยแพร่ เพื่อให้เป็นมาตรฐานของคณะกรรมการมรรยาททนายความ ที่จะลงโทษ หากมีการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันก็จะสามารถป้องปรามได้ในระดับหนึ่ง และเห็นควรประกาศให้เห็นพฤติกรรมของทนายความให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้ทนายความตระหนักถึงการประพฤติผิดมรรยาทของตน

(๔) สำหรับการสั่งห้ามหยุดการกระทำการระหว่างสอบสวนของทนายความที่ผิดมรรยาทนั้น ปัจจุบันยังคงไม่มีมาตรการดังกล่าว มีเพียงหากทนายความไม่ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการสภาทนายความ ให้ถือว่าผิดมรรยาททนายความได้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการสภาทนายความมีอำนาจในการสั่งได้ตามมาตรา ๕๓ (๗) พระราชบัญญัติทนายความฯ ประกอบข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ (๗) การปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความคณะกรรมการ หรือสภานายกพิเศษ แล้วแต่กรณี และนอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติไว้ในข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๒๑ ซึ่งกำหนดให้ทนายความจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ คณะกรรมการสภาทนายความ และคณะกรรมการมรรยาททนายความ แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีการนำคำสั่งของคณะกรรมการบริหารสภาทนายความไปใช้อย่างจริงจังและเกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งหากบทบัญญัติในกฎหมายยังไม่ชัดเจนก็ต้องกำหนดให้ชัดเจน โดยอาจกำหนดว่า ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่ากระทำความผิดและเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียหาย สามารถสั่งให้หยุดการกระทำ เช่นว่านั้นได้ หากไม่หยุดควรจะต้องมีมาตรการในการบังคับที่ชัดเจน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของประเทศฝรั่งเศส พบว่า มีมาตรการในการบังคับกรณีการห้ามปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว โดยใช้ควบคุมทนายความ โนตารี และเจ้าพนักงานคดีในศาล กรณีมีการกระทำผิดมรรยาทและการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่มีความเกี่ยวข้องกับคดีอาญาร้ายแรง

(๕) กลุ่มที่ให้ข้อมูลชี้ว่า บิดเบือนผิดพลาด กรณีบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและมาให้ข้อมูลชี้ว่าเกี่ยวกับคดี ในต่างประเทศกลุ่มบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติในลักษณะนี้จะมีความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of justice) เช่น การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ หรือไปกล่าวหาบุคคลอื่น แต่หากเป็นไปในลักษณะทางคดีจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ดังนั้น ควรไปพิจารณากรณีความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นฐานความผิดที่มีความหมายกว้าง ทั้งเรื่องการข่มขู่ผู้พิพากษาหรือพยาน หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้เกิดการบิดเบือนและมีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม โดยต้องศึกษาเพิ่มเติมกฎหมายต่างประเทศว่ามีขอบเขตกว้างเพียงใด ซึ่งความผิดฐานนี้เป็นความผิดอาญา ส่วนเรื่องการละเมิดอำนาจศาลก็ไม่ครอบคลุมถึงการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย จึงควรพิจารณาว่าจะกำหนดมาตรการใดในการมาควบคุมหรือบังคับได้หรือไม่ โดยอาจเป็นมาตรการทางแพ่งในลักษณะของการหมิ่นประมาทที่กระทำให้เกิดการกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรม เพื่อกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวต่อไป

(๖) ควรมีมาตรการในการขึ้นทะเบียนแก่ผู้ที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางคดี (Legal Counseling) แก่ประชาชน โดยหน่วยงานที่จะเป็นเจ้าภาพควรเป็นกระทรวงยุติธรรม เพราะถ้าเป็นทนายความจะมีสภาทนายความฯ เป็นผู้กำกับดูแลอยู่แล้ว ซึ่งกรณีนี้ยังเป็นช่องว่างและยังไม่มีดำเนินการ

ในปัจจุบัน...

ในปัจจุบัน พร้อมทั้งอาจกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนใน ๒ รูปแบบคือ ในรูปแบบขององค์กร หรือรูปแบบรายบุคคล และกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางคดี

(๗) ปัญหาสำคัญในปัจจุบัน คือ เมื่อมีเหตุการณ์ที่มีการขึ้นนำ การบิดเบือน การให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนเกิดขึ้นแล้ว รัฐเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาล่าช้า ทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงเห็นควรให้รัฐดำเนินการเข้าถึงประชาชนให้รวดเร็วมากขึ้น ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการโครงการยุติธรรมใส่ใจ (Justice Care) เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย เยียวยาอาชญากรรมแบบบูรณาการด้วยความรวดเร็ว โดยมียุติธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักประสานกับทุกหน่วยงานทั้งในและนอกกระบวนการยุติธรรม

(๘) ควรให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทีมโฆษกทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ และศาล โดยเป็นลักษณะ Task force ที่เป็นศูนย์กลางให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และรวดเร็ว เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน

(๙) ประมวลกฎหมายอาญามีข้อจำกัดเรื่องความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมหรือการพิจารณาคดี เห็นได้จากในมาตรา ๑๙๘ ใช้บังคับกับเฉพาะกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ไม่ได้รวมถึงกระบวนการสืบสวนสอบสวน แต่เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๔ กำหนดให้ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ต้องระวางโทษ รวมไปถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๒๖ กำหนดให้ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ต้องระวางโทษ ซึ่งเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงการสืบสวนสอบสวนแล้ว โดยการมีกลไกครอบคลุมไปทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจำเป็นต้องแยกกว่ากระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นอยู่ในชั้นไหนด้วย ดังนั้นในแผนปฏิบัติการอาจต้องมีการแจกแจงเป็นแต่ละชั้นของกระบวนการยุติธรรม และควรกำหนดในแผนปฏิบัติการระยะยาว

(๑๐) ควรให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวินัยข้าราชการ และเจ้าหน้าที่รัฐทุกประเภทกรณีมีการให้ข้อมูลขึ้นนำ บิดเบือนที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน

(๑๑) ที่ประชุมเห็นควรปรับปรุงปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นในส่วนที่ ๓ เพิ่มเติม โดยแนวทางแก้ไขปัญหาภาพรวมส่วนที่ ๓ ในแผนระยะสั้นควรให้มีศูนย์กลางให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว โดยหากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะ Task force และหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นการเฉพาะ ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยเร็ว ในแผนระยะยาวควรให้มีการปรับปรุงกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ๑) การประวิงหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) ที่เป็นการขึ้นนำ บิดเบือนหรือให้ข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ๒) กรณีบุคคลที่ “เจตนา” บิดเบือนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจหรือผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม และ ๓) การนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นผ่านสื่อซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการพิจารณาคดี โดยให้ศึกษาแนวทางของต่างประเทศมาประกอบการพิจารณา นอกจากนี้ เห็นควรกำหนดมาตรการเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาคดีหรือองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มที่ให้ข้อมูลขึ้นนำ บิดเบือน ผิดพลาด ได้แก่ นายความ และบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

(๑๑.๑) กลุ่มสื่อมวลชน ในแผนระยะสั้น ควรให้มีการทำความเข้าใจและขอความร่วมมือกับสื่อทุกแขนงเพื่อมิให้เกิดการนำเสนอและเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการสร้างกระแส ชี้นำ และบิดเบือนที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่สื่อเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว สำหรับแผนระยะยาวควรให้มีการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพของสื่อมวลชน พ.ศ. ให้ครอบคลุมการนำเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการสร้างกระแส ชี้นำ และบิดเบือนที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหรือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี

(๑๑.๒) กลุ่มที่ให้ข้อมูลชี้นำ บิดเบือน ผิดพลาด ได้แก่ หน่วยงาน และบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม โดยในส่วนของหน่วยงาน ในแผนระยะยาวให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติหน่วยงานฯ และข้อบังคับมรรยาทหน่วยงานฯ ให้ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาทางกฎหมายของหน่วยงานระบบการบริหารจัดการคดีมรรยาทหน่วยงาน (Case Management) การเปิดเผยพฤติกรรมหน่วยงานที่ถูกกลโหมเป็นการทั่วไปเพื่อเป็นการป้องปรามและเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยงาน การให้หน่วยงานหยุดการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวในคดีที่เป็นพฤติกรรมร้ายแรงหรือเป็นลักษณะการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา รวมทั้งกรณีที่มีข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดและการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหาย สามารถสั่งให้มีการหยุดการกระทำหรือการเผยแพร่หรือนำเสนอความเห็นนั้นได้ หากไม่หยุดให้ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดมรรยาทหน่วยงาน สำหรับบุคคลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม เห็นควรให้ปรับปรุงพระราชบัญญัติหน่วยงานฯ ให้ครอบคลุมการกำกับดูแลการให้คำปรึกษาทางกฎหมายของกลุ่มบุคคล/องค์กรหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาทางกฎหมายหรือให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย รวมถึงปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวินัยข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐทุกประเภทกรณีมีการให้ข้อมูลชี้นำ บิดเบือนที่ผิดพลาดและเป็นอคติต่อกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน

มติที่ประชุม มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมแผนปฏิบัติการระยะสั้น/ต่อเนื่องและระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นทั้ง ๓ ส่วนตามที่ได้ประชุมได้มีความเห็นต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุม เวลา ๑๗.๐๐ น.

(นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดรายงานการประชุม

(นายวัฒนากร สันนุ้ย)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดรายงานการประชุม

(นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดรายงานการประชุม